

สารบัญ

คำนิยาม หนังสือคู่มือการจดทะเบียนการเกิด:

เมื่อเอ็นจีโอและจีไอเอ็นที่จะพัฒนา “สูตรสำเร็จ” เพื่อจัดการปัญหาความไร้รัฐไร้สัญชาติอย่างยั่งยืน ให้แก่เด็กและอดีตเด็กที่มีจุดเกาะเกี่ยวกับประเทศไทย
รศ.ดร.พันธุ์ทิพย์ กาญจนะจิตรา สายสุนทร

ก้าวที่เริ่มไปด้วยกัน:

งานพัฒนา ‘ต้นแบบ’ การจดทะเบียนการเกิดเด็กและอดีตเด็กทุกคนที่มีจุดเกาะเกี่ยวกับประเทศไทย
ดร.ณิ ไพศาลพานิชย์กุล

15

แนวคิดพื้นฐานของการจดทะเบียนการเกิด:

ทำไมรัฐไทยต้องจดทะเบียนการเกิดให้เด็กและอดีตเด็กที่มีจุดเกาะเกี่ยวกับประเทศไทย?
วินัส สีสุข, ดร.ณิ ไพศาลพานิชย์กุล

28

3 สูตรสำเร็จเพื่อการจดทะเบียนการเกิดถ้วนหน้า

ครบขั้นตอน และถูกต้อง

สูตรแรก: 6 วิธีการจดทะเบียนการเกิด สำหรับเด็กใน 6 สถานการณ์หรือ ‘ทฤษฎีหกเด็ก’

วินัส สีสุข

36

38

เด็กกลุ่มที่ 1 กรณีเด็กเกิดในสถานพยาบาล

40

เด็กกลุ่มที่ 2 กรณีเด็กเกิดนอกสถานพยาบาล

49

เด็กกลุ่มที่ 3 กรณีเด็กถูกทอดทิ้ง และเด็กเร่ร่อนหรือ

56

เด็กที่ไม่ปรากฏบุพการีหรือบุพการีทอดทิ้ง

เด็กกลุ่มที่ 4	กรณีเด็กที่เกิดในพื้นที่พักพิงชั่วคราว	67
เด็กกลุ่มที่ 5	กรณีเด็กไทยที่เกิดในต่างประเทศ	72
เด็กกลุ่มที่ 6	กรณีจดทะเบียนการเกิดภายหลังการมีชื่อในทะเบียนราษฎร (กรณี ท.ร.20/1)	79

สูตรที่สอง : กระบวนการยุติธรรมเพื่อการจดทะเบียนการเกิด	83
ถ้วนน้า ครบขั้นตอนและถูกต้อง (Justice4BR)	

ดรณี ไพศาลพาณิชย์กุล

- (มากกว่า) 6 คำถามที่อาจพบระหว่างทางทดลอง ‘ทฤษฎีหกเด็ก’

● ความพยายามพัฒนา ‘ต้นแบบ’ ของการจดทะเบียนการเกิด:	98
---	----

“มะเฮตีให้ชานะการแจ้งเกิดเด็กที่พ่อแม่ไม่มีเอกสารแสดงตนอะไรเลย”
ชาติชาย อมรเลิศวัฒนา

สูตรที่สาม : ตารางเพื่อการตรวจสอบการจดทะเบียนการเกิด	105
ถ้วนน้า ครบขั้นตอน และถูกต้อง	

วินัส สีสุข, ดรณี ไพศาลพาณิชย์กุล

ประเภทเอกสารที่จะได้รับ ภายหลังการจดทะเบียนการเกิด	107
---	-----

รวบรวมโดย วินัส สีสุข

- 1) แบบพิมพ์หนังสือรับรองการเกิด (ท.ร.1/1)
- 2) แบบพิมพ์ใบรับแจ้งการเกิด (ท.ร.1 ตอนหน้า)
- 3) แบบพิมพ์ใบรับแจ้งการเกิด (ท.ร.100)
- 4) แบบพิมพ์สูติบัตร (ท.ร.1) หรือใบเกิดของคนสัญชาติไทย
- 5) แบบรับรองรายการทะเบียนคนเกิด จากฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร (ท.ร.1ก)
- 6) แบบพิมพ์สูติบัตรหรือใบเกิดที่สถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลไทยออกให้คนไทยที่เกิดต่างประเทศ

- 7) แบบพิมพ์สูติบัตร (ท.ร.3) หรือใบเกิดของคนต่างด้าว
- 8) แบบพิมพ์สูติบัตร (ท.ร.๐๓) หรือใบเกิดของบุตรแรงงานต่างด้าว 3 สัญชาติ
- 9) แบบพิมพ์สูติบัตร (ท.ร.๐๓๑) หรือใบเกิดของบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน
- 10) แบบพิมพ์สูติบัตร (ท.ร.๐๓๑) หรือใบเกิดของบุตรผู้ลี้ภัยในศูนย์พักพิงชั่วคราว
- 11) แบบพิมพ์หนังสือรับรองการเกิด (ท.ร.๒๐/๑)
- 12) แบบรับรองรายการทะเบียนประวัติแรงงานต่างด้าว 3 สัญชาติ (ท.ร.๓๘/๑)
- 13) แบบรับรองรายการทะเบียนประวัติบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน (ท.ร.๓๘ ข)

ภาคผนวก

รวมกฎหมาย และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนการเกิด
รวบรวมโดย วินัส สีสุษ และสถาบันวิจัยและพัฒนาเพื่อเฝ้าระวังสภาวะไร้รัฐ

-กฎหมายระหว่างประเทศ

-กฎหมายภายในของประเทศไทย

-พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง

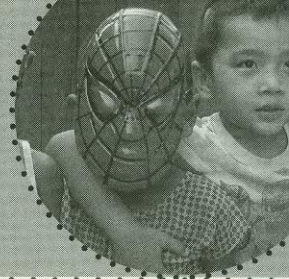
-กฎกระทรวง

* กฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการทะเบียนราษฎร พ.ศ.2551 ลงวันที่ 23 สิงหาคม 2552

* กฎกระทรวงกำหนดให้คนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยปฏิบัติเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรและกำหนดอัตราค่าธรรมเนียม พ.ศ.2552 ลงวันที่ 23 สิงหาคม 2552

* กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการโต้แย้ง หรือชี้แจงข้อเท็จจริงการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งของนายทะเบียน พ.ศ.2551 ลงวันที่ 23 สิงหาคม 2551

* กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการพิสูจน์สถานการณ์เกิดและสัญชาติของเด็กซึ่งถูกทอดทิ้ง เด็กเร่ร่อนหรือเด็กที่ไม่ปรากฏภูมิการิ หรือบุพการิตอดทิ้ง พ.ศ.2551 ลงวันที่ 23 สิงหาคม 2551

* กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการแจ้งการเกิดหรือการตายต่อนายทะเบียนแห่ง
ท้องที่อื่น พ.ศ.2551 ลงวันที่ 23 สิงหาคม 2551

(ปรากฏตามหนังสือ มท. 0309.1/ว.2618 ลงวันที่ 22 สิงหาคม 2551 ถึงผู้ว่า
ราชการจังหวัดทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร)

-ประกาศกระทรวงมหาดไทย

* เรื่อง หน่วยงานเอกชนที่จดทะเบียนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็ก
ตามมาตรา 19/1 แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ.2535 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม
โดยพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2551 ลงวันที่ 18 กันยายน
2551

* เรื่อง การจัดทำทะเบียนบ้าน และการจัดทำทะเบียนประวัติสำหรับบุคคลซึ่งไม่มี
สัญชาติไทย ตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ.2534 ซึ่ง
แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 ลงวันที่
18 กันยายน 2551

(ปรากฏตามหนังสือ มท. 0309.1/ว.94 ลงวันที่ 2 กันยายน 2551 ถึงนายทะเบียน
จังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร)

-ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง

* ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2551
ลงวันที่ 23 กันยายน 2551 และ

ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย
พ.ศ.2551 ลงวันที่ 23 กันยายน 2551

(ปรากฏตามหนังสือ มท.0309.1 /ว.93 ลงวันที่ 23 กันยายน ๒๕๕๑ ถึงนายทะเบียน
จังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร)

-ประกาศสำนักทะเบียนกลาง

* เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไขและวิธีการในการขอหนังสือรับรองการเกิดตามมาตรา 20/1
แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ.2534

(ปรากฏตามหนังสือ มท. 0309.1/ว.84 ลงวันที่ 23 สิงหาคม 2551)

-หนังสือสั่งการ

- * หนังสือที่ มท. 0310.1/1877 ลงวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2544 เรื่อง การลงรายการในหนังสือรับรองการเกิด (ท.ร.1/1) ถึงปลัดกระทรวงสาธารณสุข
- * หนังสือที่ มท. 0310.1/6984 ลงวันที่ 22 พฤษภาคม 2545 เรื่อง การออกหนังสือรับรองการเกิด (ท.ร.1/1) ให้กับบุตรของคนต่างด้าว ถึงปลัดกระทรวงสาธารณสุข
- * หนังสือที่ มท.0310.1/ว.15 ลงวันที่ 10 มิถุนายน 2545 เรื่อง การปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎรสำหรับคนต่างด้าว ถึง นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร
- * หนังสือที่ มท. 0309.1/ว.8 เรื่อง การแจ้งการเกิดและการจัดทำทะเบียนประวัติสำหรับคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2551 ลงวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2552
- * หนังสือที่ มท. 0209.1/ว.60 เรื่อง การรับแจ้งการเกิดและการตายสำหรับคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยกลุ่มผู้ลี้ภัยในศูนย์พักพิงชั่วคราว ลงวันที่ 8 ตุลาคม 2552 ถึง นายทะเบียนจังหวัดกาญจนบุรี ราชบุรี ตากและแม่ฮ่องสอน